

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: Prefixy s významem negativním v současné francouzštině

Diplomantka: Lucie Štěpánková

Pracoviště: Ústav romanistiky FF JU v Českých Budějovicích

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Rozsah: 74 stran vč. bibliografie

Předkládaná práce usiluje o komplexní vyhodnocení rentability francouzských prefixů s negativním významem prostřednictvím srovnání hesel ze slovníku *Le petit Robert* a materiálu z korpusu *FrWac*. Jde o cíl na bakalářskou práci dosti ambiciózní, který si diplomantka ještě rozšířila tím, že teoretickou část práce pojímá značně ze široka (k vymezení prefixů s negativním významem se dostává až na s. 29). Výsledkem je práce, která stojí na bohaté empirické bázi a přináší zajímavé výsledky. Současně se ale autorka nevyhla dílčím zjednodušením a omylům, zejména v široce pojaté části teoretické, jisté nejasnosti najdeme také ve zpracování dat.

Teoretickou část práce pojala autorka velmi velkoryse: začíná vymezením jazyka, slovní zásoby, definicí slova, morfému, popisuje jednotlivé způsoby obohacování slovní zásoby a vymezuje mezi nimi místo derivace. Za metodologicky podstatné považují zejména členění konstruovaných slov podle kritérií možné/nemožné a doložené/nedoložené (s. 19-21) a detailní charakteristiku jednotlivých negativních prefixů na základě slovníku *Le petit Robert* (s. 29-34). Soudím, že právě posledně jmenovaná pasáž mohla být i podrobnější a autorka mohla využít další důležité prameny, zejména příslušná hesla ze slovníku TLFi. Ostatní pasáže naopak pro cíle práce nejsou podstatné, navíc místy obsahují nepřesnosti a zkratkovitá tvrzení, která kvalitu celé práce zbytečně snižují. Zde je několik příkladů:

a) Jakkoli je otázka definice slova komplikovaná a multikriteriální, pokus o definici slova na s. 11 se mi nezdá šťastný. Úvodní definice z *Le petit Robert* je přeložena nesrozumitelně; autorka dále naznačuje, že mezi slova mohou patřit i víceslovné výrazy (což je definice kruhem a kontradikce). Diplomantka také soudí, že lze slovo vymezit foneticky jako „skupinu hlásek, které mluvíci vysloví jako jedno slovo“ (opět definice kruhem, navíc pro francouzštinu nelze fonetické kritérium aplikovat), resp. že ve vymezení slova hraje roli slovní přízvuk (což opět pro francouzštinu neplatí).

b) Také definice morfému je problematická (s. 12). Autorka nejprve správně vymezuje morfém jako nejmenší jednotku nesoucí význam, vzápětí ale tvrdí, že morfémy volné-gramatické význam nemají. To nedává smysl: kdyby nenesly význam, pak by to nebyly morfémy.

c) Zmatek provází také užívání kritérií volný/vázaný (morfém) a plnovýznamový/neplnovýznamový (morfém) na s. 17-24. Na s. 24 i na s. 17 autorka obě kritéria směšuje, když ztotožňuje samostatné použití prefixu a použití prefixu jako plnovýznamového slova. Otázkou k diskusi je, zda vůbec může prefix nést lexikální význam (a je to potom ještě prefix?). Samozřejmě není ani tvrdit, že prefix lze použít samostatně (s. 17 i 24) – zde by bylo snad korektnější říci, že prefix může být homonymní např. s předložkou.

d) Důležitou otázkou, která v práci zůstala nezodpovězena, je hranice mezi kompozicí a derivací. Mezi prefixy v tabulce na s. 24 (ale i v empirické části na s. 40) se objevuje např. prefix *mal-*. Řadila by autorka mezi derivovaná slova výrazy jako *maltraiter* nebo *malchance*? Na základě jakých argumentů? Např. v TLFi je u hesla *mal-* uvedena kategorie „élément de composés“ s dovětkem „aujourd’hui non productif“.

V empirické části provedla autorka dva typy rešerše. Nejprve ze slovníku *Le petit Robert* vy excerpovala všechna hesla s vybranými negativními prefixy a výsledky přehledně shrnula v tabulce 4 na s. 40. Součty uvedené nejsou, ale celkem muselo jít řádově o jednotky tisíc hesel, což je na bakalářskou práci obrovský rozsah. Ve druhé rešerši vyhledala v korpusu *FrWac* všechna slova začínající na znakový řetězec shodný s jednotlivými negativními prefixy a výsledky, rozdělené podle jednotlivých slovních druhů (využívá tagování korpusu) excerpovala, podle všeho ve formě lemmatizovaného frekvenčního seznamu (postup je naznačen na s. 44; o frekvenčním seznamu se tu výslovně nemluví a z textu není zcela jasné, jestli je výsledný soubor excerpt lemmatizován).

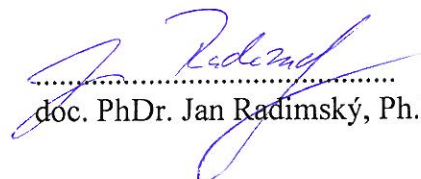
Rozsah excerpční práce je úctyhodný, shromážděná data velmi cenná. Škoda jen, že interpretace jdou spíše do šířky než do hloubky a v jednotlivostech se čtenář místy ztrácí, neboť autorka neužívá vždy zavedené pojmy a postupy běžné v korpusové lingvistice. Nejasné jsou například na první pohled synonymní pojmy „frekvence výskytu daného prefixu“ a „počet výskytů daného prefixu“ (s. 48), resp. „počty“ a „součty“ v tabulkách od s. 49; pravděpodobně má jít o *type frequency* prefixu a *token frequency* prefixu nebo slova. Metodologicky neopodstatněné je také počítat *type frequency* tak, že pro každé adjektivum a substantivum je započítáván zvlášť každý flektivní tvar (tj. 1-4 tvary pro každý *type*, podle bohatosti flexe); pro slovesa je naštěstí naopak počítán pouze infinitiv jako jeden *type*, jinak by v důsledku bohatosti francouzské slovesné flexe *type frequency* jednotlivých prefixů opticky ohromně vzrostla. Opodstatněné není ani vyhledávání sloves v korpusu pouze ve tvaru infinitivu, zatímco ostatní slovní druhy jsou vyhledávány ve všech tvarech (s. 44) – i to výsledky zbytečně zkresluje.

V souhrnu lze říci, že autorka odvedla úctyhodný kus práce: vyexcerpovala ohromné množství dat a pokusila se je komplexně zpracovat, čímž se však nutně dotkla limitů možného jak z hlediska rozsahu bakalářské práce, tak z hlediska metod, které ovládá (kurz korpusové lingvistiky je zařazen až v navazujícím studiu). Zmiňované metodologické nedostatky empirické části by tedy nebylo spravedlivé promítnout do celkového hodnocení. Shromážděná data jistě mohou posloužit jako empirický základ pro budoucí studii, např. ve formě diplomové práce.

Po formální stránce práce odpovídá požadavkům.

Závěr:

Předkládanou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako **velmi dobrou**.

.....
doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

V Českých Budějovicích, dne 20. května 2016